

Laitoksemme suorittaa parhaillaan tietojen keräyksiä, jotka koskevat useita eri käytäntöjä ja tapoja sekä muutamien työkalujen ja muitten esineitten levinneisyyttä. Oheisena seuraavassa kyselykaavakkeessa N:o 23 on useita kysymyksiä, joihin suurimpaan osaan voinette vastata lyhyesti. Samanaikaisesti liitämme kirjeeseen toisen kyselykaavakkeen, nimittäin N:o 24, joka käsittelee nahasta valmistettuja vaatteita ja niiden käyttöä. Koska viimeksi mainitun kyselykaavakkeen vastaukset vaativat enemmän aikaa, liitämme mukaan kaksi postimerkillä varustettua kirjekuorta vastauksia varten. Olemme kiitolliset, jos postitatte ensimmäisen kyselykaavakkeen heti kun olette saaneet vastauksenne valmiiksi. Luonnollisesti odotamme suurella mielenkiinnolla myös toisen kyselykaavakkeen vastauksia. Älkää unohtako vastauksenne yhteyteen liittää nimeänne, osoitetanne ja sen paikkakunnan nimeä, johon vastauksenne viittaa. Toivomme lämpimästi että Teillä olisi tilaisuus vastata molempiin tutkimuksemme kannalta hyvin tärkeisiin kyselykaavakkeisiin.

Ystävällisesti tervehtien

Helmer Tegengren
professori

Kyselykaavake N:o 23

1. Kehdot. Oliko kodissanne käytetyissä kehdoissa jalakset asetettu pitkittäin tai poikittäin? Oliko mahdollisesti molemmat tyypit edustettuina?
2. Erilaisia jalkineita. Onko paikkakunnallanne käytetty erityisiä jalkineita, jotka ovat helpottaneet kulkua lumessa tai vesiperäisillä mailla? Minkä näköisiä ne olivat ja mistä aineista ne olivat valmistetut? Oliko niitä sekä ihmisiä että hevosia varten? Jos mahdollista, niin piirtäkää yksinkertaisesti sellaisen "jalkineen" kuva. Ovatko nimitykset karpponen, vitsakenkä, risukenkä, laappa ja patikka tunnettuja paikkakunnallanne? Ovatko paikkakunnallanne miehet, naiset ja lapset entisinä aikoina käyttäneet puukenkiä? Minkä näköisiä ne olivat ja koska niitä käytettiin? Onko jalkineina käytetty kankaasta valmistettuja tallukkaita? Minkä näköisiä ne olivat ja koska niitä käytettiin? Miksi niitä kutsuttiin? Oliko nimitys rättitöppönen tunnettu paikkakunnallanne?
3. Suosukset. Onko paikkakunnallanne käytetty erityisiä "suksia" vesiperäisillä mailla kuljettaessa? Minkä näköisiä ne olivat ja miksi niitä kutsuttiin? Piirtäkää jos mahdollista yksinkertaisesti sellainen sukksi. Onko epäpariset sukset tunnettuja ("lyly" ja "kalhu")?
4. Vesikelkat. Millä tavalla tavattiin paikkakunnallanne entisinä aikoina talvella kuljettaa vesisaavia? Oliko sitä varten erityinen kelkka vai asetettiin saavin alle jalas? Jos käytettiin jalasta, niin millä tavalla saavi saatiin pysymään sen päällä? Kuinka saavi oli sijoitettuna kelkkaan? Kuvaa lähemmin minkä näköinen kelkka tai jalas oli ja piirrä jos mahdollista yksinkertainen kuva. Olivatko vesikola ja hirsikola käytössä paikkakunnallanne?
5. Takat ja uunit. Oliko kotinne takan yläosa (takankuppa) pyöreä vai suora? Oliko takan yläosa tuettu? Onko paikkakunnallanne ollut leivinuuneja talon ulkopuolella? Minkä näköisiä ne olivat? Piirtäkää jos

mahdollista yksinkertaisia kuvia, jotka valaisevat vastaustanne. Ovatko nimitykset kaarevaotsainen takka, ulkouuni, kolpitsauuni, leuka-uuni, liesiuuni ym. tunnettuja?

6. Kylvövakat. Minkälaisissa astioissa entisinä aikoina kylvettäessä säilytettiin siemenjyvät? Onko paikkakunnallanne käytetty punottuja kylvövakkoja vai olivatko ne puusta valmistetut? Minkä mallisia ne olivat (pyöreitä tai soikeita)? Jos käytettiin punottuja vakkoja, niin mistä aineista ne olivat valmistetut ja millä tavalla? Onko kylvettäessä käytetty säkkiä, laukkuja tai sankoa? Pukeuduttiinko jotenkin erikoisesti kylvötyötä varten (takki, esiliina, kylvymekko ym.)?
7. Juoma-astiat. Onko paikkakunnallanne entisinä aikoina käytetty juoma-astiana kauhaa, joka on muotoiltu linnunmuotoiseksi? Kuvailkaa sitä niin tarkasti kuin mahdollista ja piirtäkää yksinkertainen kuva. Mitä linnunmuotoisesta juoma-astiasta juotiin? Miksi sitä nimitettiin?
8. Olut- ja mallaskuurna, taikinakaukalo. Onko paikkakunnallanne käytetty erityistä kuurna olutta tai kaljaa valmistettaessa? Käytettiinkö kuurna tällöin vain mallaskuurnana? Millä tavalla kuurna käytettiin? Säilytettiinkö taikina kaukalossa tai pidettiinkö sitä muissa astioissa? Onko taikinaa pidetty saavissa tai pytyssä? Minkälainen tämä taikinasaa vi tai taikinapytty oli? Oliko siinä yläreunassa erityinen kouru tai jokin sitä vastaava? Piirtäkää yksinkertainen kuva.
9. Pellavien muokkauksessa käytetyt välineet. Kuvaa ja mainitse nimeltä ne eri välineet, joita käytettiin pellavien muokkauksessa. Onko paikkakunnallanne esim. käytetty erityistä keppiä, jolla pellavia käsiteltiin loukutuksen jälkeen? Minkä näköinen tämä keppi oli ja miksi sitä nimitettiin? Ovatko sellaiset nimitykset kuin vidin, kalpa, lihta ja rohdinkeppi tunnettuja?
10. Leipätelineitä. Onko kodissanne käytetty erityistä leipähäkkiä vai onko leipä säilytetty jollakin muulla tavalla? Kuvaa lyhyesti millä tavalla entisaikaan leipä säilytettiin.
11. Limput. Leivottiinko kodissanne aikaisempina vuosina makeita limppuja? Leivottiinko nämä limput yksinomaan jauhoista, vai jauhoista ja perunoista? Onko makeita limppuja leivottu mallasjauhoista? Onko varileipä tunnettu nimitys?
12. Reikäleivät ja kovat leivät. Leivottiinko kodissanne hapanta leipää rukiista? Käytettiinkö sitä päivittäin vai leivottiinko sitä vain ke-säaikana? Käytettiinkö hapanta leipää evääksi? Millä tavalla kuivaksi leiväksi tarkoitettu leipä kuivattiin? Onko paikkakunnallanne ollut tapana kuivattaa leipiä parittain? Millä tavalla nämä leivät liitettiin yhteen? Oliko niissä oleva reikä keskellä vai sivulla?
13. Talkkunan käyttö. Käytettiinkö kodissanne nk. talkkunaa? Millä tavalla se oli valmistettu? Miten sitä käytettiin? Mitä eri ruokalajeja talkkunajauhoista valmistettiin? Oliko mm. keittotalkkuna ja piimätalkkuna tunnettu?
14. Säilöntämenetelmiä. Käytettiinkö kodissanne tavallisimmin saunassa savustettua lihaa? Oliko lihan saunassa savustaminen tavallista vai tehtiinkö sitä vain poikkeustapauksissa? Onko lihaa säilötty jollain muulla tavalla? Tavattiinko lihaa säilöä uunissa? Jos oli uunisäilön-nästä kysymys, niin oliko liha asetettuna kaukaloon tai olkien päälle? Onko paikkakunnallanne kuivatettu lihaa ulkona? Minne liha oli sijoitet-tu ulkokuivauksessa? Käytettiinkö myös lihan suolausta?

Mikäli jokin esittämämme tapa on paikkakunnallanne täysin vieras, olisimme kiitolliset jos mainitsisitte sen vastauksessanne.